

1. Shrnutí

- Rok 2013 znamenal českou ekonomiku pokračující recesí – meziroční pokles HDP¹ o 0,9 % byl stejný jako v roce 2012. Zatímco tehdy však participovaly na poklesu HDP výdaje na konečnou spotřebu a ve značné míře i investice, v roce 2013 již tyto výdaje v úhrnu meziročně nepatrně vzrostly, zatímco pokles investic ve srovnatelné míře přetrvával. Stejnou hloubku poklesu HDP v obou letech recese tak ovlivnil dosažený výsledek zahraničního obchodu. Ten působil v roce 2012 na vývoj ekonomiky pozitivně, zatímco v roce 2013 naopak přispěl k jejímu poklesu meziročním zhoršením salda dovozu a vývozu z 1. a 3. čtvrtletí.
- Během roku 2013 se výkonnost ekonomiky postupně zlepšovala. Meziroční poklesy v prvních třech čtvrtletích se mírnily (z -2,2 % přes -1,6 % až na -1 %) a v posledních třech měsících roku již HDP proti stejnému období 2012 stoupl o 1,3 %. Na výsledek prvního i posledního čtvrtletí však působily mimořádné vlivy na nabídkové straně ekonomiky související s výběrem daní. Lze jim z velké míry připsat i silný mezikvartální růst HDP o 1,9 %, který byl podle dat Eurostatu nejvyšší v EU 28. I v jeho důsledku byl vykázán meziroční růst českého HDP ve 4. čtvrtletí (+1,3 %) vyšší než v EU (+1,1 %).
- Přes nepříznivý vývoj reálných mezd se v průběhu roku tempo výdajů na konečnou spotřebu domácností postupně zlepšovalo z poklesu v prvním pololetí až na 0,7 % meziročně ve 4. čtvrtletí. Proti předchozímu čtvrtletí vydali lidé na spotřebu o 2,3 mld. korun více (+0,5 %). Přispěli tím z 12 % k mezikvartálnímu růstu HDP, který byl vyšší o 18,3 mld. korun. Příznivé saldo zahraničního obchodu zlepšené o 6,3 mld. korun přidalo přírůstek HDP dalších 35 %, ovšem největší vliv měly na dosažené mezikvartální zlepšení české ekonomiky investice. Ty stouply proti 3. čtvrtletí o 10,7 mld. korun - více to bylo naposledy počátkem konjunkturního roku 2008 – a podílely se tak z výdajových položek rozhodujícím způsobem (z 59 %) na dosaženém mezikvartálním růstu české ekonomiky.
- Nadějný start k oživení, které by mohlo být taženo investicemi, ukazují i data o úvěrování firemní sféry. Výrazný růst zejména dlouhodobých úvěrů nefinančním podnikům patrný zhruba od srpna 2013 zaznamenalo v posledních měsících roku odvětví Činnosti v oblasti nemovitostí. Výrazně zesílila dynamika úvěrů v cizích měnách pro nefinanční podniky oproti korunovým úvěrům. Stavby úvěrů nefinančním podnikům celkem vzrostly za období srpen až prosinec 2013 o 31,2 mld. korun, z toho o 21,3 mld. u dlouhodobých. Srovnatelný přírůstek úvěrů těmto podnikům v cizích měnách činil 33,1 mld. korun, z toho dlouhodobých 15,5 mld. korun. Pokud nejde o převahu investic finančních, může být růst dlouhodobých úvěrů signálem budoucího růstu tvorby hrubého fixního kapitálu.
- Výkonnost odvětví podle hrubé přidané hodnoty poklesla za celou ekonomiku o 0,8 %, k meziročnímu zlepšení došlo jen v peněžnictví díky vývoji u pojišťoven a penzijních fondů, dále i v odvětví Ostatní činnosti. Ve 4. čtvrtletí však výrazně posílil průmysl (+3 %). Obrát v poptávce pozvedl produkci zpracovatelského průmyslu v listopadu a prosinci na tempa (+9,7 %, +8,9 %) z dob konjunktury české ekonomiky během podzimu roku 2007 .
- Deflační charakter dovozů - zejména cen energií - přispíval významně spolu se slabými poptávkovými vlivy prostřednictvím cenového řetězce ke snižování tempa růstu cen v celé ekonomice. Ceny dovozů klesly proti roku 2012 o 0,2 %, ceny v průmyslu byly co dynamiky (0,8 %) nejslabší od roku 2009. Míra inflace dosáhla 1,4 %, v posledním čtvrtletí byly ceny podle indexu spotřebitelských cen meziročně vyšší o 1,1 %. Listopadová měnová intervence ČNB zapůsobila prakticky ihned na růst cen zboží obchodovaného na tuzemském trhu v eurech. Na cenách v zahraničním obchodě se projevila významnějším zvýšením cen vývozu než dovozu, což podpořilo konkurenceschopnost exportérů.
- Na trhu práce pokračovalo intenzivní využívání „nestandardních“ forem pracovních úvazků, což napomáhalo k růstu celkové zaměstnanosti při snížení počtu odpracovaných hodin. Hodinová produktivita práce v ekonomice tak stoupala, produktivita na zaměstnanou osobu opět poklesla. Zaměstnanci zaznamenali pouhou stagnaci průměrné nominální mzdy, reálná mzda již druhý rok po sobě klesla (v nepodnikatelské sféře již čtyři roky v řadě). Míra nezaměstnanosti podle VŠPS spíše stagnuje.
- Vnější nerovnováha ekonomiky ČR zůstala v roce 2013 příznivá s deficitem běžného účtu platební bilance 1,4 % nominálního HDP.
- Stavby termínovaných vkladů byly opět meziročně slabší (-2 %), snížení však nebylo takové jako v roce 2012 (-3,8 %). Úvěry obyvatelstvu od bank na spotřebu po dvou letech znovu nepatrně ožily.
- Díky rostoucím příjmům státního rozpočtu při slabé dynamice výdajů se jeho deficit dostal na nelepší úroveň od roku 2009 a v poměru k nominálnímu HDP činil 2,1 %.

¹ Pokud není uvedeno jinak, jsou data o HDP a jeho složkách uvažována v reálném vyjádření a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.